

Bra att veta

STORLEK- OCH VIKTTABELL

För att underlätta hantering och plantering av våra träd listar vi här riktvärden för storlek och vikt. Vikten varierar något beroende på artens beskaffenhet och mängden fukt i rotklumpen.

I vissa fall kan en rotklump med specifika mått önskas för att bättre passa till ditt projekt. Vi kan i många fall skräddarsy denna efter dina önskemål. Detta förutsätter dock att beställning görs i god tid.

Kontakta oss gärna för vidare diskussion!

Trädets omkrets (cm)	Klump/Air-Pot		
	Ø (cm)	Höjd (cm)	Vikt (kg)
12-14	50/60	35/35	140/180
14-16	50/60	35/35	140/180
16-18	60/70	40/40	170/200
18-20	60/70	45/45	200/240
20-25	80/90	45/45	300/320
25-30	90/100	50/50	350/400
30-35	100/110	50/50	700/800
35-40	110/120	60/60	800/900
40-45	120/140	60/60	1000/1300
45-50	120/140	80/80	1800/2000
50-60	157/170	80/80	3500/4000
60-70	180/200	90/90	4500/5000
70-80	200/220	90/90	5500/6000
80-100	220/240	100/100	7500/8000

BRA ATT VETA

- 10 *Storlek- och vikttabell*
- 11 *Frakt och emballage*
- 12 *Vår odling – vårt hantverk*
- 14 *Referenser*
- 16 *Träd på bjälklag*
- 18 *E-plantor – de bästa växterna för svenskt klimat*
- 19 *Chip-märkning av E-träd*
- 20 *Grönt kulturarv*
- 21 *Leveransvillkor*
- 23 *Leveransvillkor – yrkesmässig byggverksamhet*

FRAKT OCH EMBALLAGE

FRAKT

Vi jobbar nära vårt fraktbolag som håller hög service och är vana vid växtleveranser.

För att ta reda på just ert fraktpris eller avtal kontakta din kundansvarig. Fraktpriset är exklusive lossning.

EMBALLAGE

För att frakta växterna på ett säkert sätt använder vi oss av olika emballage. Det skonar växterna och minimerar frakten.

Plastlåda

Används främst till perenner. Avgift debiteras för omkostnader kring hantering och retur.

Trälåda

Används framförallt till buskar. Självkostnadspris.

Pallbotten/Europapall

Används bla till mindre solitärer, perenner och ungräd. Självkostnadspris.

Träd och större solitärer

Lastas löst och skyddas vid behov av bla jutesäckar, samt i möjligaste mån med inbundna kronor.

CC-vagn

Används vid leverans av perenner och buskar som ej kan levereras liggande i pall. Det är viktigt att alla CC-vagnar går i retur/hämtas av oss och att de då är kompletta med rätt antal hyllor.

Returer

Vårt producentansvar innebär att vi tar emot, alternativt hämtar, plastlådor och CC-vagnar fraktfritt där det är ekonomiskt och miljömässigt försvarbart. Där detta ej är möjligt debiterar vi istället en mindre kostnad. Material som går i retur skall vara tömda på allt innehåll som t ex jord, stenar och dylikt.

VÅR ODLING - VÅRT HANTVERK

Inom vår egen odling har vi specialiserat oss på att producera och förädla parkträd, alléträd, solitärbuskar samt större fruktträd. Vi har alltid sett produktionen av träd och buskar som ett hantverk och än i dag okuleras träden för hand på friland. Vi värdesätter vår personal och är i dag kända för att vara en av branschens bästa arbetsgivare. Därigenom kan vi attrahera och bibehålla välutbildad personal, allt för att hålla högsta kvalitet i hantverket som det innebär att producera träd.

Merparten av våra produkter företableras i vår odling ovan jord, detta odlingssystem ger en produkt med välutvecklat rotsystem vilket tryggar en säker etablering i offentlig miljö. I och med att träden är företablerade levereras de med ett intakt rotsystem varför de kan levereras fullt vegeterade. Träden kan alltså planteras oavsett årstid. Alla trädslag kan med fördel företableras för att trygga en säker etablering efter plantering.

Företableringsmetoderna kallas Root Control Container (RCC) och Air-Pot (AP). I RCC odlas mestadels träd i stamomkrets 12-14 cm upp till 18-20 cm. Större träd från stamomkrets 20-25 och uppåt odlar vi i Air-Pot. Bägge systemen baseras på luftpincering vilket ger ett välförgrenat rotsystem utan risk för rotsnurr.

Det unika företableringssystemet har många fördelar:

- Företablerad redan vid leverans
- Träden kan levereras hela säsongen
- Intakt rotsystem
- Snabb och säker etablering
- Vi lämnar etableringsgaranti
- Fritt från rotsnurr

Vill du veta mer om våra företableringsmetoder är du välkommen att kontakta oss för att boka ett studiebesök.

Air-Pot-systemet är perforerat för att främja luftpincering. Detta är särskilt värdefullt för träd med sen avmognad, men kan med fördel användas för alla träd och buskar där du vill ge växterna en fördelaktig etablering. Odlingssystemet Air-Pot stimulerar växten att producera ett rikt rotsystem av finrötter. En säsong efter företablering i Air-Pot är klumpen vanligtvis fullt genomrotad och redo att planteras ut på den slutgiltiga växtplatsen.

RCC - Root control container. Linande funktioner som hos Air-pot systemet. RCC minskar risken för rotsnurr och stimulerar nyttillväxt av finrötter. Kan levereras under hela säsongen.

VÅR ODLING - VÅRT HANTVERK

Träd

Vi lägger stor vikt vid uppbyggnadsbeskärning av både stamträd och solitärbuskar för att säkerställa en hållbar utveckling och långlivade individer. Rotsystemet är minst lika viktigt som kronan varför vi alltid försäkras om att våra egenproducerade träd levereras med välutvecklade rötter. När du beställer träd från vår egen odling kan du vara säker på att kronuppbyggnad, rotbeskärning och kvalitetskontroll är noggrant utförd av kompetenta proffs.

Flerstammiga träd

Våra flerstammiga träd och buskar odlas i kruka, RCC eller Air-Pot. Valet av odlingsätt beror på form och storlek. Bland våra större solitärer väljer vi ut karaktärsfulla premiumprodukter som vi sedan förädlar genom att ta vara på och lyfta fram varje individs unika formspråk. Vi uppdaterar ständigt sortimentet med nya spännande arter och former av karaktärsfulla solitära träd.

Fruktträd

Stångbys fruktträd har blivit ett välkänt kvalitetsbegrepp som vi är väldigt stolta över. Produktionen har i dag ställts om till fleråriga robusta fruktträd som är anpassade till offentlig miljö. Träden förädlas på friland för att sedan företableras ovan jord i plantskolan. För dig som letar efter större fruktträd rekommenderar vi våra Premiumfruktträd.

Prydnadsbuskar och marktäckare

Från vår buskodling i kruka kan vi snabbt förse dig som kund med ett stort urval av prydnadsbuskar och marktäckare med en jämn och hög kvalitet. Våra krukodlade buskar pinceras frekvent över säsongen för att säkra att de är kraftiga och vitala vid leverans. I och med att de är krukodlade kan de levereras och planteras oavsett årstid.

Egenproducerat

Vår egen produktion räcker inte för att täcka marknadens behov så handel har blivit en naturlig del av vår verksamhet. Vi utför självklart en noggrann kvalitetskontroll på allt material som kommer från underleverantörer. Vill ni försäkra er om att få våra egenproducerade högklassiga växter ber vi er att kontakta en kundansvarig för aktuellt lagersaldo av våra egenproducerade träd.

Stångby Premium

Stångby Premium är en selektion av våra finaste fleråriga fruktträd som vi företablerar i RCB och förädlar ett steg vidare genom att balansera upp kronan och lyfta stamhöjden till 120-140 cm, en nivå som är bättre anpassad till både offentlig miljö och privata trädgårdar

Kontraktsodling

För större projekt där du som kund har särskilda önskemål kan vi kontraktsofodla träd på beställning. Då kan vi skräddarsy allt från stamhöjd och krukstorlek till val av substrat, allt för att växten skall vara så bra anpassad som möjligt vid plantering. Kontraktsofodling kräver alltid minst en växtsäsong, vilket betyder att vi behöver en beställning senast i mars månad för att kunna leverera till hösten samma år. Kontakta din kundansvarig för att få ett prisförslag.

REFERENSER

Galärvarvsparken, Djurgården

En vacker träd- och perennplantering som utfördes under 2015 då en genomgående upprustning av området gjordes. En härlig perennmix av bland annat höstanemon, kärleksört och tuvrör. Lignoser som man kan hitta i rabatten är magnolia och prydnadsgran.

Galärvarvsparken, Djurgården

Galärvarvsparken, Djurgården

Kristinebergs strandpark, Stockholm

Kristinebergs strandpark är unik i det avseendet att det är en av de största nyanlagda parkerna i modern tid. Stångby blev utvald som exklusiv leverantör av växterna till det här projektet. Planteringarna påbörjades hösten 2009 och avslutades två år senare. De olika miljöerna som byggts upp har olika karaktär och utformning. Allt ifrån ett naturligt skogsparti med inslag av exotiska växter som magnolia och kinesisk sekvoja till lekytor omgärdat av bergbambu, kopparbjörkar och hybridtallar.

Kristinebergs strandpark

Kristinebergs strandpark

REFERENSER

Bastion Älvsborg, Malmö

I den lilla fickparken Bastion Älvsborg planterades *Prunus x persicoides* 'Spring Glow' och ett flertal *Prunus x yedoensis* under 2016-2017. Inte nog med det, samtidigt planterades ytterligare fler *Prunus x persicoides* som dock inte syns i bild. En otroligt vacker prunuspark vid kanalen i hjärtat av Malmö.

Bastion Älvsborg, Malmö

Bastion Älvsborg, Malmö

Cykelhuset Ohboy, Västra Hamnen, Malmö

Framför skateparken Stapelbäddsparken i Västra Hamnen står ett nybyggt flerfamiljshus tillika hotell ritat av arkitektbyrån Hauschild + Siegel. Huset kallas för Cykelhuset Ohboy! Precis som namnet antyder är allt anpassat för cyklande hyresgäster, samt hotellgäster. Här trängs bland annat stamträd av *Rhus typhina*, *Malus toringo* och *Prunus gondouinii* 'Schnee' med flerstammiga *Cercis canadensis* och marktäckare av bland annat *Rhus aromatica* 'Grow Low' samt en stor variation av perenner. Klätterväxarna huserar bland annat Kiwiplantor, blåregn och *Akebia*. Stångby var involverad tidigt i projektet gällande växtval och kvaliteter.

Cykelhuset Ohboy

Cykelhuset Ohboy

79 PARK , Stockholm

I våra städers strävan mot förtätning ställs vi inför nya utmaningar. För att kunna erbjuda maximalt med grönytor i den förtätade staden måste även hustak och innergårdar ovanpå exempelvis parkeringsgarage nyttjas till gröna rekreationsområden. Utmaningarna med att anlägga grönytor på bjälklag är många, det är torrt och varmt med mycket begränsade möjligheter till stora växtbäddar.

För att möta utmaningarna med att plantera träd på bjälklag har vi tagit fram en ny produkt, Bjälklagsträd. När träd planteras på bjälklag finns fyra huvudutmaningar; växtbäddsdjupet, torkan, vindpåverkan och vikten. Våra specialodlade bjälklagsträd hanterar alla dessa utmaningar.

Växtbäddsdjup

För att säkerställa att rotsystemet är tillräckligt stort trots ett begränsat växtbäddsdjup har vi företablerat träden i Air-Pot®. Dessa rotklumpar anpassas i höjd för att passa växtbäddsdjupet, samtidigt gör vi dem breda för att rotvolymen skall bli så stor som möjligt.

Torka

För att undvika skador till följd av de ofta torra förhållandena på bjälklag har vi selekterat torktåliga arter till detta projekt. Exempel på lämpliga arter är: *Zelkova serrata*, *Koelreuteria paniculata*, *Cornus mas*, *Rhus typhina*, *Acer monspessulanum*, *Acer tataricum* ssp. *ginnala* med flera. Kontakta oss för konsultation om lämpliga arter till just ert projekt.

För att ytterligare säkerställa så god motståndskraft som möjligt mot torkan har vi valt att etablera träden i lättviktsjord med pimpsten. Denna jord buffrar vatten för de torraste sommardagarna. Rekommenderat är att hela växtbädden anläggs med lättviktsjord.

Vindpåverkan

När träd planteras på tak utsätts de för en onaturligt stor vindpåverkan. Vi har därför valt att etablera flerstammiga solitärer för att trädet skall ha en så låg tyngdpunkt som möjligt. Dessutom finns möjlighet att etablera träden i specialanpassade kärl av armeringsjärn som kan fästas direkt i betongen. Detta är särskilt lämpligt om växtbäddsdjupet är för lågt för att kunna slå ned trädstödet.

TRÄD PÅ BJÄLKLAG

Vikt

Vikten är en essentiell fråga då bjälklag har en begränsning i vilken vikt de klarar. Därför är träden företablerade i lättviktsjord, och vi har valt arter som inte blir allt för stora. Ofta bidrar även växtplatsens begränsningar till att träden inte når sin fulla storlek.

Växtval

Viktigt att tänka på är att alla platser har unika förhållanden och förutsättningar. Valet av växtmaterial bör avvägas noggrant för att få hållbara planteringar. Räkna in alla parametrar som påverkar växterna på den specifika platsen innan växtval görs.

För prisförslag eller andra konkreta frågor rörande växtval, lagersaldo eller kontraktsodling, kontakta din kundrådgivare på Stångby Plantskola. Vi har stor erfarenhet av bjälklagsprojekt och hjälper er hela vägen från idé till färdigt projekt.

E-planta är ett varumärke och en kvalitetsmärkning för svenskodlade plantskoleväxter utvalda för svenskt klimat. Sortimentet består av träd, buskar, häck-, kläng- och barrväxter samt certifierade frukt- och bärsorter. Varumärket E-planta ägs av Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation (EPS).

E-plantsystemet

E-plantsystemet är ett samarbete mellan svenska plantskolor, EPS, SLU Sveriges lantbruksuniversitet och växtanvändare i offentlig verksamhet och fritidsodling. Systemet startades 1990 för att tillgodose behovet av ett klimatanpassat växtmaterial som utvecklas bra i vårt, många gånger tuffa, svenska klimat.

Systemet omfattar framtagning, provodling, produktion och marknadsföring av växtmaterial utvalt för svenskt klimat. Målsättningen är att samla de bästa växterna under gemensam beteckning, kvalitetssäkra dess produktion samt täcka växtanvändarnas behov.

EPS bevarar sjukdomstestade kärnplantor till alla vegetativt förökade E-plantor. Till fröförökade E-plantor plockas frö enbart på utvalda frökällor.

Fördelar med E-plantor

Svenskproducerade

Kort väg från producent till konsument gör att växterna är i takt med klimatet där de ska planteras. Kortare transporter ger mindre miljöpåverkan.

Utvalda för svenskt klimat

Växterna är anpassade till svenskt klimat, risken är mindre för vinterskador.

Provodlade i Sverige

Provodling på flera platser ger säkrare zonangivelser och korrekta växtbeskrivningar.

Art- respektive sortäkta

Endast godkända frökällor och moderplantor får användas. Du får samma växt när du gör kompletteringar eller köper E-plantor från olika plantskolor.

Friska plantor

Växter från friskt utgångsmaterial ger bättre motståndskraft mot sjukdomar/skadegörare.

Urval av E-plantor

E-plantor väljs ut av en expertgrupp vid EPS. Gruppen har bred kompetens med representanter från forskning/försök, EPS, plantskolor, offentliga växtanvändare och fritidsodling.

Höga krav på art- och sortäkthet, sundhet och odlingsvärde ligger till grund för E-märkningen. Odlingsvärdet fastställs genom provodling på flera platser i landet.

Detta ger säkra underlag till korrekta zonangivelser och korrekta växtbeskrivningar.

Produktion av E-plantor

För att skapa långsiktiga resurser till produktutveckling och marknadsföring av E-plantor har landets ledande produktionsplantskolor bildat E-planta ekonomisk förening. Föreningen har idag 21 medlemmar. Det är endast medlemmar som får producera E-plantor och de följer strikta produktionsregler. Produktionen kontrolleras av Statens Jordbruksverk.

Dokumentation, märkning, chip och certifikat

E-plantornas härkomst är väl dokumenterad och vid försäljning i parti skriver producenten ut ett nummerat E-certifikat som garanterar ursprung. Alla E-märkta träd med stamomfång 8–10 cm och uppåt förses dessutom med ett chip som ytterligare förbättrar spårbarheten. Med en scanner kan chipnummer och sort avläsas vid en besiktning.

E-plantor märks med stort E efter art-/sortnamn och oftast finns E-logotypen tryckt på etiketten. Vid leverans och vid slutbesiktningar av anläggningar kontrolleras bl a att levererade växter motsvarar växtförteckningen.

Utvecklingsarbete

Kontinuerligt arbete pågår för att förbättra plantskolesortimentet. Flertalet av E-plantorna är framtagna i olika projekt vid SLU. Ett samarbete med Norges motsvarande E-plantsystem har medfört att även växter utprovade i Norge kan E-märkas.

Mer om E-plantor

På E-plantas hemsida www.eplanta.com finns mer information om E-plantsystemet samt utförliga växtbeskrivningar och bilder på växter med E-märkning.

CHIP-MÄRKNING AV E-TRÄD

Chip-märkning garanterar att rätt sort/klon levereras. Det har hittills varit svårt att påvisa när felleveranser eller sortblandningar skett, men genom chip-märkning förbättras spårbarheten avsevärt.

Trädet får en unik identitet genom chipets kod. Information om sort, plantskola, storlek/datum vid märkning etc lagras i en databas.

Chip-märkta trädslag

Från och med våren 2015 är alla E-träd som säljs i storlekar från 8–10 märkta. Solitärer chipas ej. Endast träd med chip är godkända som E-träd.

Märkning i fält

Chip-märkning sker i plantskolan på sensommaren då trädets sårläkning är som bäst. Chipet placeras i beskärningsytan efter en gren på 1 meters höjd ovan mark. Ett hål borras och chipet förs in i stammen.

För mer information www.eplanta.com

Chippet borras in i stammen och kan sedan avläsas med en scanner.

Varumärket Grönt kulturarv® har skapats för att göra det möjligt att lansera och saluföra odlingsvärt växtmaterial som samlats in genom Programmet för odlad mångfald, POM. POM är ett nationellt program för att långsiktigt bevara den genetiska mångfalden bland våra kulturväxter och deras vilda släktingar.

Idag är många sorter av våra traditionella växter hotade och därför har inventerat och samlat in det mest intressanta och värdefulla av vad som växer i vårt land. Växterna kommer att bevaras för framtiden i den svenska nationella genbanken. Syftet är att tillhandahålla ett sortiment som görs tillgängligt för alla, för dem som vill odla, forska eller bara njuta av växternas variation.

Sorterna har odlats i Sverige sedan 1940-, 1950- eller 1960-tal, beroende på växtslag. Alla bär på en historia och i flera fall finns det traditioner, berättelser och lokala namn knutna till dem. De har inspirerat till de nya sortnamn som växterna har fått. För att en växtsort ska kunna saluföras under Grönt kulturarv® krävs att den ska finnas i den nationella genbanken. Programmet startade 2000 och ingår i miljö kvalitets-

målet Ett rikt odlingslandskap. POM samordnas från Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp, men är ett nätverk där flera olika organisationer och myndigheter ingår, till exempel friluftsmuseer, botaniska trädgårdar, Fritids Odlingens Riksorganisation, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet.

POM:s arbetsområden omfattar:

- inventering och insamling av växter, beskrivning av dem samt olika former av bevarande
- ökad användning av kulturväxterna genom odling, växtförädling och andra former av nyttjande
- forskning om arternas släktskap och genetiska variation, om utveckling av nya grödor samt om hur växterna bäst bevaras för framtiden
- utbildning och information
- internationellt samarbete
- uppbyggnad av en svensk nationell genbank.

Bilder nedan: POM

Aster amellus 'Axel Tallner' - brittsommaraster

Anemone tomentosa 'Föräldrahammet' - silvrig höstanemon

Humulus lupulus 'Svalövs S' - humle Foto: Erik De Vahl

Betula pendula 'Dalecarlica' - ornäsbjörk Foto: Hendrik Morin

Allmänna bestämmelser för leverans av plantskoleväxter

Dessa bestämmelser har utarbetats av SVEPLANT (branschorganisation för Sveriges plantskolor) och är avsedda att tillämpas vid leverans och försäljning av plantskoleväxter till näringsidkare (Köparen).

Dessa allmänna bestämmelser gäller i den mån något annat inte särskilt avtalats.

Försäljning av plantskoleväxter

1. Säljaren tillhandahåller plantskoleväxter i enlighet med Säljarens vid var tid gällande prislista.
2. Plantskoleväxterna säljs med iakttagande av Statens Jordbruksverks författningssamling SJVFS 2010:47 T42 samt Kvalitetsregler för plantskoleväxter utgiven av GRO:s (Gröna Näringens Riksorganisation) plantskolesektion, 5:e upplagan 2016/2017.
3. Säljaren tillhandahåller vid anfordran planterings- och skötselinstruktion som är anpassad för de växter som ingår i leveransen, samt erforderliga växtpass och e-certifikat.
4. Säljaren kan inte garantera leverans vid varje tidpunkt av samtliga plantskoleväxter som finns med i Säljarens prislista och inte heller i obegränsad omfattning.

Beställning, priser mm

5. Priserna i Säljarens prislista är angivna exklusive kostnader för emballage, transport och moms och utan hänsyn till eventuella mängdrabatter och ej heller eventuella merkostnader för hantering som kan uppstå till följd av Köparens begäran om tidpunkt för leverans.
6. En skriftlig beställning från Köparen skall följas av en orderbekräftelse från Säljaren. Om Säljaren inte fullt ut kan leverera i enlighet med Köparens beställning, i antal eller med leveranstid som beställningen angivit, skall istället en skriftlig offert tillställas Köparen. En offertförfrågan från Köparen följs också av en skriftlig offert från Säljaren. Säljarens offert är bindande i trettio (30) dagar om annat inte anges i offerten.
7. Betalningsvillkor är om annat inte avtalas trettio dagar. Säljaren fakturerar vid leverans. Vid överenskommelse om delleranser faktureras varje dellerans för sig. Vid dröjsmål med betalning utgår dröjsmålsränta med nio (9) procent över vid var tid gällande diskonto.

Leveransvillkor och riskens övergång

8. Som leveransvillkor gäller Fritt Säljarens plantskola, såvida annat inte avtalas.
9. Säljaren svarar för att växterna är erforderligt förpackade och emballerade inför transport samt ger inför varje leverans rekommendationer i fråga om erforderlig typ av transport såsom kyl- eller värmtransport, öppen eller stängd bil och liknande.
10. Risken för plantskoleväxterna övergår på Köparen då dessa avlämnats för leverans till Köparen. Med detta avses att plantskoleväxterna antingen avskilts för Köparens räkning för avhämtning på Säljarens plantskola erforderligt förpackade och emballerade eller av Säljaren överlämnats till speditör eller liknande som för Köparens räkning svarar för transport från Säljarens plantskola.

Rätt till senareläggning av leverans

11. Säljaren har rätt att senarelägga leveransen helt eller delvis om avtalad leveranstid hindras av försvärande väderleksförhållanden. Med detta avses dels att de växter som skulle ha levererats skadats av för växterna särskilt ogynnsamt inverkan väderleksförhållanden, dels att växterna av Säljaren ej bedöms klara transport på grund av sträng kyla.
12. Köparens rätt till senareläggning av leveransen är begränsad till situationer där köparen på grund av force majeure (krig, försvarsberedskap, epidemi, strejk, blockad, lockout och liknande) saknar möjlighet att ta emot leveransen.
13. Säljaren och Köparen skall samråda om när leverans istället kan ske med beaktande av att ett flertal plantskoleväxter endast kan hanteras (upptagning, transport, plantering) när de är i vila. För rätt till tidsförlängning av leveransen krävs att part utan dröjsmål ger motparten skriftligt besked om hindret. I situationer där Köparen begär senareläggning av leverans utan att rätt till detta föreligger enligt denna bestämmelse, kan Köparen överenskomma med säljaren om att skjuta på leverans från en säsong till en annan där så kan ske utan olägenhet för säljaren och utan risk för skador eller kvalitetsförsämring på plantskoleväxterna i fråga. Ansvar vid försening, avbeställning mm

Köparens dröjsmål

14. Köparen ansvarar för att avhämta plantskoleväxterna vid avtalad leveranstid. Köparen är medveten om att underlåtenhet att avhämta plantskoleväxterna vid avtalad leveranstid och därefter plantera dem innebär en betydande risk för att växterna skadas.
15. För att undvika missförstånd klargörs följande. Plantskoleväxter som tagits upp ur fält för Köparens räkning (frilandsodlade) kan normalt vare sig säljas vidare till annan eller lagras i en situation där Köparen är försenad med att avhämta plantskoleväxterna. Varje sådan försening är av väsentlig betydelse för Säljaren och berättigar till hävning av köpet och därav följande rätt till ersättning för full utebliven vinst.
16. Av samma skäl godtas inte utan Säljarens godkännande Köparens avbeställning av avtalad leverans, vare sig helt eller delvis. Sker sådan avbeställning utan Säljarens godkännande, har Säljaren motsvarande rätt som enligt p 15 ovan att för egen del häva köpet, alternativt göras om säljaren planerat för vid fastställelse av leveransdatum. gällande att Köparen utan grund hävt köpet, samt har rätt till full ersättning för utebliven vinst för leveransen.
17. Vid beräkningen av utebliven vinst skall hänsyn tas till Säljarens skyldighet att försöka begränsa sin skada.
18. Om Köparen är i dröjsmål med betalning av förfallna fakturor för tidigare utförda leveranser, har Säljaren utöver rätt till dröjsmålsränta, alltid rätt att stoppa ny leverans till dess att betalning skett, alternativt att Köparen ställer godtagbar säkerhet för den nya leveransen.

Säljarens dröjsmål

19. Säljaren har inte något ansvar för försening som beror på inträffade klimatskador, åverkan av skadedjur, angrepp av växtsjukdomar och liknande omständigheter utanför en normalt aktsam säljares kontroll.

20. Säljarens ansvar för skada vid en väsentlig försening som Säljaren ansvarar för är begränsat till ett belopp som motsvarar maximalt 15 procent av priset för den eller de plantskoleväxter förseningen avser, alternativt vid väsentlig försening av hel leverans, maximalt 15 procent av priset för hela leveransen. För skadestånd krävs att Köparen kan visa att han orsakats direkta kostnader av förseningen till motsvarande belopp.

21. Köparen har vid Säljarens väsentliga försening med hel leverans, rätt att avbeställa leveransen i dess helhet, förutsett att leverans ännu ej skett och att den senarelagda tidpunkt för leverans som Säljaren aviserat som nödvändig, heller inte har inträtt. Köparen har därutöver rätt till ersättning för de direkta kostnader Köparen kan visa att han orsakats av den avbeställda leveransen, dock maximerat till 15 procent av priset för hela leveransen på samma sätt som stadgats i punkt 20 ovan.

Mottagningskontroll och reklamation

22. Säljaren tillhandahåller eller hänvisar till en planterings- och skötselinstruktion för varje leverans. Det ankommer på Köparen att vid mottagandet sätta sig in i dessa planterings- och skötselinstruktioner för att på eget ansvar kunna hantera och i förekommande fall mellanlagra växterna till dess de planteras helt i enlighet med dessa instruktioner. Instruktionerna måste också följas vid efterföljande bevattning och övrig skötsel. Det ankommer på Köparen att omedelbart efter avemballering genom fotografering dokumentera eventuellt förekommande synliga fel. Det ankommer vidare på Köparen att se till att Köparen eller den som anlitas av Köparen för plantering och därpå följande etablering av växterna att genom dokumenterad egenkontroll säkerställa att planterings- och skötselinstruktionen följts.

23. Köparen skall vid mottagandet av leverans besiktiga plantskoleväxterna. Köparen får inte åberopa att plantskoleväxt är felaktig om inte skriftlig reklamation gjorts omedelbart efter det att fel upptäcks eller borde ha upptäckts. Fel som märkts eller borde ha märkts vid mottagandet av leveransen skall reklameras senast inom åtta (8) arbetsdagar från mottagandet. Med mottagande avses tidpunkt då leveransen efter fullgjord transport ankommit till Köparen eller den Köparen anvisat som mottagare. Det ankommer på Köparen att avemballera leveransen vid mottagandet för att möjliggöra besiktning av leveransen och dokumentation av eventuellt förekommande fel.

Säljarens ansvar för fel

24. Köparen är medveten om att det inte lämnas någon etableringsgaranti, även om planterings- och skötselinstruktionen följts. Skador kan bland annat uppstå av luft och vattenföroreningar, växtnärbriest, felaktigt PHvärde i jorden, utöver felaktig skötsel, växtskadegörare mm.

25. För fel som består av bristande sortäktighet har Köparen som enda påföljd för sådant fel rätt till omleverans. Om Köparen inte följt den planterings- och skötselinstruktion som Säljaren tillhandahållit har Säljaren inte något ansvar för fel hos växten. Det ankommer på Köparen att genom dokumenterad egenkontroll visa att dessa instruktioner följts. Säljaren har ej heller något ansvar för fel om Köparen inte följt säljarens rekommendationer om transportsätt enligt punkt 9 ovan eller om Köparen underlåtit att avhämta plantskoleväxterna vid avtalad leveranstidpunkt sedan dessa av Säljaren förberetts för leverans. Säljaren svarar slutligen inte för fel som uppstått på grund av för planteringsorten osedvanliga väderleksförhållanden.

26. Ansvarstiden gällande fel som består av bristande sortäktighet är fem (5) år från avtalad leveranstidpunkt.

27. Som påföljd för fel som Säljaren svarar för skall i första hand omleverans ske, om inte Säljaren kan visa att felet kan avhjälpas och Köparen skäligen har att nöja sig därmed. Underlåter Säljaren att utan dröjsmål avhjälpa fel eller företa omleverans har Köparen efter att lämnat Säljaren skriftligt besked därom rätt till ersättning för skäligen kostnader för att själv låta avhjälpa felet eller ombesörja omleverans från annan plantskola.

28. I den mån omleverans inte kan ske under aktuell säsong har Köparen istället rätt till prisavdrag motsvarande priset för den eller de felaktiga plantskoleväxter leveransen omfattat. Om omleverans inte kan ske under aktuell säsong och antalet felaktiga plantskoleväxter svarar för en så väsentlig del av leveransen att det medför en betydande olägenhet för Köparen att stå fast vid köpet i resterande delar, har Köparen rätt att häva leveransen i dess helhet. Säljarens skadeståndsansvar är i sådant fall begränsat till ett belopp som motsvarar överenskommet pris för leveransen, alternativt det lägre belopp som Köparen dittills betalat för leveransen, att i så fall återbetalas av Säljaren.

29. Säljaren är inte i något fall, vare sig vid försening med eller fel i leveransen, skyldig att utge ersättning för utebliven vinst eller annan indirekt skada.

Tvistlösning

30. Tvist på grund av avtalet mellan Köparen och Säljaren skall avgöras enligt svensk rätt av allmän domstol varvid tingsrätten i den domsaga där Säljaren har sitt säte skall vara första instans.

LEVERANSVILLKOR - YRKESMÄSSIG BYGGVERKSAMHET

Allmänna bestämmelser för leverans av plantskoleväxter till yrkesmässig byggverksamhet

Dessa bestämmelser har utarbetats av SVEPLANT (branschorganisation för Sveriges plantskolor) och är avsedda att tillämpas vid leverans av plantskoleväxter till byggarbetsplatser där ABM 07 – Allmänna bestämmelser för köp av varor i yrkesmässig byggverksamhet – gäller som avtalsvillkor mellan säljare och köpare.

Inledande bestämmelser

Dessa allmänna bestämmelser är avsedda som tillägg till ABM 07 och har företräde framför ABM 07 som specialreglering på grund av plantskoleväxternas karaktär av levande material. Bestämmelserna ansluter till ABM 07 på följande sätt. De rubriker och den numrering som anges nedan motsvarar de som förekommer i ABM 07 och markerar ändringar eller tillägg som införs i dessa allmänna bestämmelser i förhållande till motsvarande bestämmelse i ABM 07. Där annat ej framgår nedan gäller ABM 07 utan ändring.

Inledande bestämmelser

6. Säljaren tillhandahåller planterings- och skötselinstruktion som är anpassad för de växter som ingår i leveransen.

Transport och mottagande

9. Som leveransvillkor gäller fritt säljarens plantskola där annat ej avtalas. Säljaren svarar för att växterna är erforderligt förpackade och emballerade inför transport samt ger inför varje leverans rekommendationer i fråga om erforderligt typ av transport såsom kyl- eller värmetransport, öppen eller stängd bil och liknande.

Rätt till tidsförlängning

10. Säljaren har rätt att senarelägga leveransen helt eller delvis om avtalad leveranstid hindras av försvarande väderleksförhållanden. Med detta avses dels att de växter som skulle ha levererats skadats av för orten osedvanligt och för växterna särskilt ogynnsamt inverkan väderleksförhållanden, dels att växterna ej bedöms klara transport på grund av sträng kyla. Köparens rätt till senareläggning av leveransen är begränsad till situationer där köparen på grund av force majeure (krig, försvarsberedskap, epidemi, strejk, blockad, lockout och liknande) saknar möjlighet att ta emot leveransen. Parterna skall vid tillämpning av denna bestämmelse samråda om när leverans istället kan ske med beaktande av att ett flertal växter endast kan hanteras (upptagning, transport, plantering) när de är i vila och inte i tillväxt. För rätt till tidsförlängning av leveransen krävs att part utan dröjsmål ger motparten skriftligt besked om hindret. I situationer där köparen begär senareläggning av leverans utan att rätt till detta föreligger enligt denna bestämmelse, må köparen i förekommande fall överenskomma med säljaren om att skjuta på leverans från en säsong till en annan där så kan ske utan olägenhet för säljaren och utan risk för skador eller kvalitetsförsämring på växterna i fråga.

Ansvar vid försening

12. Säljaren har inte något ansvar för försening som beror på inträffade klimatskador, åverkan av skadedjur, angrepp av växtsjukdomar och liknande omständigheter utanför en normalt aktsam säljares kontroll. Bestämmelsen i punkt 12 tredje stycket ABM 07 om att hela leveransen skall betraktas som försenad om säljaren endast kunnat leverera delar av densamma gäller inte. Eventuellt förseningsvite beräknas på den del av leveransen som är försenad.

13. Köparen ansvarar för att mottaga växterna på avtalad leveransdag. På motsvarande sätt som stipulerats under punkt 10 om rätt till tidsförlängning ovan, medför köparens underlåtenhet att ta emot och plantera växterna på avtalad leveransdag en betydande risk för att växterna skadas. Den begränsning av köparens ansvar vid underlåtenhet att ta emot plantan som anges i punkt 13 i ABM 07 gäller inte för leverans av levande växter.

15. För att undvika missförstånd klargörs följande. Växter som tagits upp ur fält för köparens räkning (frilansodlade) kan normalt vare sig säljas vidare till annan eller lagras i en situation där köparen är försenad med att ta emot växterna. Varje sådan försening är av väsentlig betydelse för säljaren och berättigar till hävning av köpet och därav följande rätt till ersättning för full utebliven vinst. Det ankommer dock på säljaren att försöka begränsa sin skada i möjligaste mån.

Mottagningskontroll

18. Med varje leverans av växter följer förutom följesedel med erforderliga växtpass och e-certifikat även planterings- och skötselinstruktion. Det ankommer på köparen att vid mottagandet sätta sig in i dessa planterings- och skötselinstruktioner för att på eget ansvar kunna hantera och i förekommande fall mellanlagra växterna till dess de planteras helt i enlighet med dessa instruktioner. Instruktionerna måste också följas vid efterföljande bevattning och övrig skötsel. Det ankommer på köparen att omedelbart efter avemballering genom fotografering dokumentera eventuellt förekommande synliga fel. Det ankommer vidare på köparen att tillse att köparen själv eller den entreprenör som anlitas av köparen för plantering och därpå följande etablering av växterna att genom dokumenterad egenkontroll säkerställa att planterings- och skötselinstruktionen följts.

Säljarens ansvar för fel

20. I tillägg till motsvarande bestämmelse i ABM 07 stipuleras följande. För fel som består av bristande sort-äktethet har köparen som enda påföljd för sådant fel rätt till omleverans. Om köparen inte följt den planterings- och skötselinstruktion som säljaren tillhandahållit för respektive växt, har säljaren inte något ansvar för fel hos växten. Det ankommer på köparen att genom dokumenterad egenkontroll visa att dessa instruktioner följts. Säljaren har ej heller något ansvar för fel om köparen inte följt säljarens rekommendationer om transportsätt enligt punkt 9 ovan eller om köparen underlåtit att ta emot plantorna på avtalad leveransdag efter det att plantorna av säljaren förberetts för leverans. Säljaren svarar slutligen inte för fel som uppstått på grund av för planteringsorten osedvanliga väderleksförhållanden.

Försäkring

26. Med ändring av punkt 26 i ABM 07 ankommer det inte på säljaren att inneha någon särskild ansvarsförsäkring för skador till följd av fel i de växter som levererats.

Avbeställning

32. I tillägg till punkt 32 i ABM 07 klargörs för att undvika missförstånd följande. Säljaren kan endast i sällsynta fall lagra av köparen beställda växter eller sälja vidare till annan inom den begränsade tid inom vilken växten måste planteras och som säljaren planerat för vid fastställelse av leveransdatum.

